

ЧАСТИНА ПЕРША. ЗОЛОТЕ ДИТИНСТВО

I. Рідна домівка лисеняти

Сонце закотилось за Голдерські гори. Над пагорбами й рівнинами розповзлись м'які сутінки — улюблена пора всього живого. Небосхил палав, а от невеличких видолинок лиш торкнулося лагідне сяєво, позбавлене тіней. Неподалік од річки Шабан високий пагорб поріс сосновим гаєм. Ох і любота ж тут була в надвечір'я! Посеред цього гаю мешкала на галявинці лисяча родина.

Вхід до нори ховався просто на галявині. Зараз от уся лисяча сім'я вийшла надвір, щоб побавитися й насолодитися вечірньою прохолодою.

У цей час матуся спостерігала за грою малят, ревно підтримуючи дух щастя. Малі пухнастики весело пустували й нічим не переймалися. Вони щойно з'явилися на світ, найвищим божеством для них є матуся, й це божество готове до них небо прихилити, а отже, всенький світ для цих малюків — суцільне добро. Вони весело гралися й борюкались, ганялися одне за одним, за мухами й жуками, хоробро принюхувалися до гладких джмелів і бігали, мов навіжені, намагаючись упіймати кінчик материного хвоста, чи пробували відібрати одне в одного якийсь старий недоїдок.

Бавилися вони заради гри й тішилися з будь-якої нагоди, аби здійснити новий шарварок.

За іграшку того вечора лисенятам правило сухе качине крило, що незліченну кількість разів опинялося в кожного малюка. Аж нарешті його захопило найспритніше лисеня з темним хутром і чорною облямівкою навколо очиць, наче маска доміно. Більше він нікому не віддав свою здобич, а сам із нею вовтузився, аж доки решта не втратила до забавки цікавість.

Тоді він полишив обридле крило і щосили вчепився у материн хвіст, аж доки вона раптом не скочила й не вивільнила свого розкішного хвоста, перекинувши на спинку малого розбишаку.

У розпал таких-от веселощів на галявині постав старий лис. Сполохана мати сахнулася, лисенята принишкли, та враз заспокоїлися — то був їхній татусь, і він ніс їжу.

Всі жадібно ловили носами повітря. Батько кинув на землю свою ношу — щойно впольовану ондатру. Мати підбігла до здобичі. Подейкують, що мати ніколи не несе здобичі в нору, якщо там немає лисенят. Часом трапляються й правдиві чутки. Лисиця кинула ондатру дітлахам, і ті пожадливо вгризлися в їжу. Саме так

згряя малих вовченят накинулась би на оленя. Вони смикали й волочили тварину з риком і вибалушеними очима, кожне намагалось урвати свій шмат здобичі.

Мати з любов'ю спостерігала за ними, та водночас сторожко позирала на ліс навколо галявини, адже звідти міг раптово вискочити ворог. Малим лисенятам загрожує стільки небезпек: мисливці з рушницями, хлопчачки і собаки, сови й орли. Й на мить не можна втрачати пильності! У цьому лисиці повсякчас допомагав чоловік.

Хоч він і не відігравав значної ролі у вихованні малюків і навіть не смів наближатися до нори, поки в малюків не розплющатся очиці, та він завжди приносив їжу і сторожував біля нори.

Лисенята саме бенкетували, коли раптом повітря розітнула батьківська пересторога про небезпеку: «Юр-юр-юр яп». Якби малюки були трохи старші, то вмить би збагнули значення цього сигналу, та вони були ще зовсім крихітки, тож на допомогу їм поквалілась матуся. Вона швидко пояснила їм, що слід робити, переказавши татову засторогу низькими погрозливи-ми звуками. Вона загнала їх до нори, де в темряві вони шпарко розправилися з ондатрою.

Тільки поблизу ферм Нової Англії живе близько тисячі пар лисиць. Щороку в кожній парі з'являється виводок, а тому не дивно, що подібні сцени повторюються перед кожною лисячою норою кожної гожді днини. А це означає, що не менше як сто тисяч разів на рік таке відбувається просто в нас перед носом, а ми про те навіть гадки не маємо, бо такі вже обережні батьки маленьких лисенят, що, можливо, тільки комусь одному зі ста тисяч людей поталанить спостерігати за подібною сімейною ідилією.

Лисиці просто зачаровують нас своєю красою, а їхні клопоти й радості до того нагадують нам наші власні, що хоч не хоч, а починаєш мимоволі перейматися ними.

І того разу таки поталанило одному зі ста тисяч поспостерігати за лисами. Ним виявився Абнер Джукс, довготелесий рудий хлопчак із міста Голдер, котрий замість пасти корів видирався на дерева по воронячі гнізда.

Абнер спостерігав за забавками лисенят не з простої хлопчачої цікавості, а із захватом майбутнього натураліста. Він одразу ж помітив лисеня з чорною маскою-доміно на мордочці, як у енота, і усміхався на його витівки.

Хлопчик навіть не думав заважати малюкам бавитись, однак таки став мимовільним винуватцем раптового завершення гри, а також усіх бід, що надалі спіткали лисячу родину.

Як і майже всі фермерські хлопчаки, Абнер полював на лисиць тільки взимку. Він дуже пишався своїм мисливським псом і запевняв усіх, що невдовзі він стане «найкращим псом у всіх Штатах». Поки що цей собака був щеням, та вже з-поміж своїх однолітків вирізнявся міцними лапами, тонкою талією і широкою грудиною. Гавкав він дуже гучно, а його понурий і лютий норв не віщував ворогам нічого доброго.

Абнер зачинив цуценя, та воно вирвалося із полону й побігло шукати свого хазяїна — саме його наближення і сполохало старого лиса.

Мати впевнилася, що її любі дітлахи в безпеці, й поквапилася на зустріч ворогу. Вона навмисне вибрала саме цей шлях, щоб напевне потрапити йому на очі. Це робилося з метою відволікти його від нори. І справді, незабаром вона почула металевий гавкіт, що змусив прискорено битися навіть загартоване серце її хороброго чоловіка.

Зараз лисиця не переймалася своєю долею. Вона відвернула цього незграбного собаку. Відійшовши на безпечну від нори відстань, мати швидко втекла від малого пса-телепня, майстерно заплутавши сліди, й повернулася до своїх дітлахів. З дітьми все було гаразд, от

тільки чорноморденьке лисеня, котре завжди зустрічало її біля входу, забилося вглиб нори й уткнуло свого носика в пісок.

Науково доведено, що звук має надзвичайно потужну силу. Кожен дзвін має свій голос, і якщо перевищити певний рівень, то дзвін може розлетітися на друзки. Органіст здатен віднайти таку ноту, яка розіб'є на скалки всі шибки будь-якого собору. Вахтовий на кораблі може затрубити в ріг і знищити величезний айсберг, що перетинає шлях судна.

Так само й здригнеться найхоробріше серце, якщо раптом зачепити в ньому приховані струни страху.

Для малюка з чорною мордочкою собачий гавкіт став тим самим звуком, від якого підкошуються лапи й завмирає серце. Досі лисеня жило в любові. А зараз у його життя увірвався страх.

II. Біда

Серед мисливців побутувала думка, начебто лисиця не займатиме пташника, що найближче розташований до її нори. У такий спосіб вона намагається не гнівити найближчого сусіду, а тому полює на дальніх фермах. Можливо, саме тому на пташиному дворі в Джуксів усе було гаразд, а в Бентонів безперестану зникали кури. Старий Бентон взагалі не надто вирізнявся терплячістю, а коли одна по одній зникли чверть його чудових курочок, то він геть знавіснів і пообіцяв дати сиnam добрячої прочуханки, якщо ті не знайдуть злодія.

Тож у неділю Сі і Бад Бентони вирушили на полювання. Вони саме були на маківці пагорба, коли

почули гавкіт Джуксового собаки, що натрапив на лисячий слід. Хлопці не надто ладнали з цим псом, тож не стали втручатися. Згори вони спостерігали, як лисиця завиграшки обдурила собаку, коли той їй зовсім остобісів. Хлопці були в невимовному захваті! Ото вони вже розкажуть сусідам про тупість Джуксового пса! Певна річ, це має відбуватися в присутності котрогось із Джуксів!

Та не встигли вони й кроку ступити, як лисиця знову з'явилася, й цього разу в зубах вона тримала білу курку. Бентон вельми пишався своїми породистими білими курми «доркінг», поза сумнівом, то була курка з їхнього курника. Білу курку добре було видно здаля, і хлопчачки легко простежили за злодійкою аж до її мешкання.

Вже за півгодини вони стояли перед входом до нори, вщерть забитим білим пір'ям — усе, що лишилося від породистої курочки. Хлопці спробували просунути палицю в нору, та лисенят захистив звивистий вхід. Ох і натерпілися страху малята! А тим часом батьки снували лісом і нічим не могли їм зарадити.

Лисенята дуже сподівалися на матусину допомогу, адже для них вона була воістину всесильна! Та незабаром вони зрозуміли, що двоногих істот боїться навіть мати.

Хоч нора й була на території Джукса, Бентони вирішили наступного дня прийти і повиймати лисенят із нори. Та мати-лисиця збагнула, що віднині це мешкання небезпечне для її дітлахів. Вона одразу ж заходилася рити нову нору і рано-вранці стала переносити малят.

Коли селяни хочуть залишити найкраще кошеня, то роблять це в один досить цікавий спосіб: вони виносять кошенят у поле. Невдовзі кицька їх знаходить і по

одному починає переносити назад. Найкращим кошеним вважається те, яке кицька переносить першим. Це дуже дієва прикмета: найспритніше кошеня завжди видереться з купи, перше зверне на себе увагу матері, а тому вона й несе його першим.

У старій норі першим зустріло маму-лисицю найсильніше і найспритніше лисеня з чорною мордочкою. Саме його спочатку перенесла матуся. А потім вона взяла найдужчу з-поміж його сестер, а третім у нове мешкання вирушив у маминих зубах братик-здоровань. А тим часом батько пантрував на сусідньому пагорбі.

Світало. Мама тільки-но взяла третє лисеня, як раптом старий лис подав знак тривоги.

Бентонові сини повернулися із заступом і киркою. За якусь годину роботи вони вже тримали б у руках лисенят, та за три фути від входу в нору їм завдав величезний камінь. Поки вони сперечатися, що діяти далі, із каменярні неподалік раптом пролунав вибух — план подальших дій був готовий. Один із хлопчаків пішов до каменярні й звідтіль повернувся з динамітним зарядом. Вони заклали заряд у тріщину каменя, а вже за хвилину пагорб затрусився від потужного вибуху. Коли нарешті розвіялась пилова хмара, стало зрозуміло, що під час вибуху каміння завалило вхід до нори. Поза сумнівом, лисенята або задихнулись, або їх причавило камінням. Вибух зробив із нори могилу, і хлопці пішли геть.

Якби вони повернулися сюди вночі, то побачили б, як батьки лисенят намагалися рити лапами землю й марно гризли уламки граніту, аби потрапити до рідної нори. Наступної ночі лиси прийшли сюди знову, а на третю ніч прийшла тільки лисиця, та й вона зрештою пішла.

III. Нова домівка

Нова лисяча нора була за милю від попереднього місця і вже не на вершині пагорба, а внизу, поблизу річки Шабан, у тому місці, де вона розтікається по просторих луках. Затишний вибалок зустрів річку, що стікала схилом. Цей вибалок оточували скелі, в які вросли осикові й березові корчі. Тут лиси і звели своє нове житло.

Вхід до нори боронили дві величезні гранітні брили. Попередня нора була на пагорбі в сосняку, а нову оточували осики у вибалку. Сосни завше шепочуть і зітхають, а осики тремтять і тріпочуть. А поруч дзвонить і співає річка.

Відтоді як лиси пережили трагедію, вони зненавиділи шепіт сосон. А от пісні осик та річки навпаки заспокоювали і втихомирювали.

Біля входу в нору простиралась велика рівна галявина. В обрамленні ожини й папороті вона спускалася долі, до порослої осокою затоки. Тут річка завмирала на мить і всміхалась, ніжно джеркочучи. На цьому зеленому схилі часто пустувала весела трійця, чекаючи повернення додому татка з полювання. Вони так бігали, що аж лапками витоптали всю траву на схилі.

Дуже швидко зростали лисенята, а надто вже старшенький. З кожним днем його хутро і маска на мордочці темнішали.

Настав час навчати малюків полювати. Лисенята вже не смоктали мамине молоко і харчувалися, як дорослі, тож батьки стали вчити їх самотійно добувати собі їжу. Вони більше не підносили здобич до самісінької нори, а залишали її в лісі. І що старшими

